

Nr 2

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling.

Genom en den 21 december 1956 dagtecknad proposition, nr 13 år 1957, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Lag

om ändring av övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling

Härigenom förordnas, med ändring av vad i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling¹ finnes stadgat däremot stridande, att enskild person eller annan, som vid 1957 års utgång med behörigt tillstånd bedriver arbetsförmedling i förvärvssyfte, må, om särskilda skäl därtill föreligga, av arbetsmarknadsstyrelsen beviljas förlängning av tillståndet i den ordning och på de villkor som angivas i nämnda övergångsbestämmelser, dock icke längre än till den 1 januari 1963.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1957.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för lagförslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Å den internationella arbetsorganisationens konferens år 1933 antogs ett förslag till konvention (nr 34) angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer. Enligt denna konvention, på vilken gällande svensk lagstiftning å

¹ Jfr SFS 1954:233.

området i allt väsentligt bygger, skulle avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer med vinstsyfte vara avskaffade inom tre år från konventionens ikraftträdande för vederbörande medlemsstat. Under denna tid skulle nya sådana byråer icke få upprättas. En redan befintlig byrå skulle emellertid kunna erhålla tillstånd av vederbörande myndighet att under vissa förutsättningar fortsätta sin verksamhet. Härvidlag gällde bl. a. att byrån skulle inneha ett för år meddelat tillstånd, som kunde förnyas efter myndighetens gottfinnande under en tidrymd ej överstigande tio år.

Konventionen ratificerades av Sverige den 15 november 1935.

Frågan om en revision av konventionen togs sedermera upp från svensk sida; och vid 1949 års konferenssammanträde antogs ett förslag till reviderad konvention (nr 96) angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer. Den reviderade konventionen, vilken finnes fogad som bilaga till prop. 188/1950, skiljer sig från den ursprungliga framför allt därigenom, att den erbjuder varje medlem, som ratificerar konventionen, möjlighet att antingen antaga de i del II av konventionen intagna bestämmelserna angående ett successivt avskaffande av avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer med vinstsyfte inom en begränsad tid, som fastställs av vederbörande myndighet, samt reglering av övriga arbetsförmedlingsbyråers verksamhet eller att antaga bestämmelserna i del III angående en reglering av den verksamhet, som bedrivs av avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, däri inbegripna byråer med vinstsyfte.

Den reviderade konventionen har ratificerats av Sverige den 22 juni 1950, därvid anmälts att Sverige antagit de i del II av konventionen intagna bestämmelserna.

De svenska bestämmelserna på detta område återfinnes i lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling (nr 113; ändr. 209/1942, 367/1947, 722/1948 och 233/1954). Lagen äger tillämpning å alla slag av arbetsförmedling, som bedrivs av annan än offentlig arbetsförmedlingsanstalt eller godkänd sjuksköterskebyrå och som icke sker genom utgivande av skrift, varå tryckfrihetsförordningen är tillämplig. Enligt lagen får arbetsförmedling icke bedrivas i förvärvssyfte. Från denna generella regel har emellertid i lagens övergångsbestämmelser upptagits vissa undantag beträffande dem som redan bedriver sådan verksamhet. Ursprungligen gällde i detta hänseende, att den, som den 1 januari 1936 i behörig ordning bedrev arbetsförmedling i förvärvssyfte, kunde erhålla tillstånd att fortsätta verksamheten till utgången av år 1939. För tiden därefter ägde tillsynsmyndigheten — numera arbetsmarknadsstyrelsen — för högst ett år i sänder och längst till den 1 januari 1950 bevilja förlängning av tillståndet såvitt angår särskilda yrkesgrupper, beträffande vilka Kungl. Maj:t så bestämt. Ifrågasvarande yrkesgrupper utgöres enligt kungörelse den 10 februari 1939 (nr 47)

av musiker och sceniska artister samt anställningssökande i husligt arbete, hotell-, pensionat- och restaurangrörelse ävensom sjukvård och jordbruk.

Nyssnämnda till den 1 januari 1950 fastställda tidsfrist har förlängts genom lag den 10 december 1948 (nr 722) till den 1 januari 1955 och genom lag den 14 maj 1954 (nr 233) till den 1 januari 1958. Genom 1954 års lagstiftning skärptes villkoren för beviljande av förlängt tillstånd såtillvida, att särskilda skäl måste föreligga för att förlängning skulle kunna medgivas.

I propositionen nr 194 till 1954 års riksdag med förslag till lag om ändring av ifrågavarande övergångsbestämmelser framhöll föredragande statsrådet bl. a., att det funnes ett mindre antal av enskilda bedrivna byråer, som hade en ganska omfattande förmedlingsverksamhet med speciell anknytning till vissa branscher. Dessa syntes ha en väl inarbetad förmedlingskrets. Därest dessa byråer skulle omedelbart avvecklas, torde, uttalade föredragande statsrådet vidare, deras innehavare komma i en i försörjningshänseende svår situation, enär förmedlingsverksamheten utgjorde deras enda eller huvudsakliga inkomstkälla och det av ålders- eller andra skäl visat sig föreligga svårigheter att bereda dem anställning inom den offentliga arbetsförmedlingen och svårigheter också torde uppstå för dem att anskaffa annat förvärvsarbete.

Vad anginge ett i bolagsform bedrivet förmedlingsföretag, Konsertbolaget, som förmedlar engagemang åt tonkonstnärer, syntes dess verksamhet tills vidare böra upprätthållas i avvaktan på närmare prövning av frågan hur den statliga förmedlingsverksamheten på detta område skulle organiseras.

I skrivelse den 30 november 1956 har arbetsmarknadsstyrelsen hemställt om åtgärd för ytterligare förlängning av ifrågavarande avvecklingstid. Styrelsen har därvid beträffande omfattningen av den privata arbetsförmedlingen anfört bl. a.

Av de tjugotvå innehavare av tillstånd till arbetsförmedling i förvärvs- syfte, vilka ansökte om förlängning av tillstånden för år 1955, beviljades endast tretton dylik förlängning. Anledning härtill var att ansökningarna om förlängning prövades enligt delvis andra förutsättningar än tidigare. I förenämnda lag den 14 maj 1954 föreskrives nämligen uttryckligen att förlängning av tillstånd får beviljas endast om särskilda skäl därtill föreligger. Vid prövningen togs framför allt hänsyn till om tillståndsinnehavaren uppnått den ålder, vid vilken rätten till folkpension inträder, samt till omfattningen av förmedlingsverksamheten.

För år 1956 har tillstånden förlängts för de tretton tillståndshavare, vilka beviljades förlängning för år 1955.

Ett av dessa tillstånd avser Konsertbolagets förmedling av engagemang åt tonkonstnärer. Hittills har icke vidtagits några sådana av föredragande statsrådet i 1954 års proposition antydda åtgärder, vilka skulle syfta till en lösning av frågan hur den statliga förmedlingsverksamheten på detta område bör ordnas.

Ett av tillstånden för de tolv övriga förmedlingsbyråerna har upphört att

gälla till följd av innehavarens död. De återstående elva förmedlingsbyråerna bedrivs av enskilda personer, av vilka emellertid två förklarar sig icke komma att fortsätta verksamheten efter innevarande års utgång.

Av en vid arbetsmarknadsstyrelsens skrivelse fogad tablå framgår, att endast tre av de personer, vilka för närvarande innehade tillstånd att bedriva ifrågavarande verksamhet, vid 1957 års utgång icke uppnått 67 års ålder. Antalet förmedlingsuppdrag under år 1955 utgjorde för en byrå 960 och varierade i övrigt mellan 270 och 55. Nettoinkomsten för år 1955 uppgick för en tillståndsinnehavare till 6 000 kronor samt för de övriga till belopp mellan 3 300 och 700 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har vidare anfört, att beträffande vissa av förenämnda byråer fortfarande förelåg sådana omständigheter, som av föredragande statsrådet i förut återgivna yttrande anförts som skäl för en förlängning av avvecklingstiden. Dessa byråer hade en relativt omfattande förmedlingsverksamhet och en väl inarbetad förmedlingskrets. En avveckling nu skulle innebära ett svårt avbräck i innehavarnas försörjningsmöjligheter. De skäl, som sålunda talade för en förlängning av avvecklingstiden, torde såvitt anginge vissa av enskilda personer bedrivna byråer icke komma att undergå någon större förändring under de närmaste åren. Med hänsyn härtill torde en ytterligare avvecklingsperiod lämpligen icke böra bestämmas till kortare tid än fem år.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, har i förevarande proposition anfört bl. a. följande.

»Enligt de av Sverige antagna bestämmelserna i del II av den år 1949 reviderade konventionen angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer skall den verksamhet, som med vinstsyfte bedrivs av privata avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, vara avvecklade inom en begränsad tid, som vederbörande stat själv bestämmer. Vårt land är således ej bundet vid en avveckling inom någon viss bestämd tidrymd. Den frist, inom vilken avvecklingen skall vara genomförd, har också vid olika tillfällen förlängts. Enligt statsmakternas beslut år 1954 skall ifrågavarande byråer vara avskaffade senast vid utgången av år 1957.

Såsom framgår av vad jag tidigare anfört återstår numera allenast ett fåtal avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer med vinstsyfte. Mot skötseln av dessa byråer finns, såvitt jag har mig bekant, intet att erinra. Bland dem finns, enligt vad arbetsmarknadsstyrelsen upplyst, åtminstone vissa av enskilda personer bedrivna byråer, vilka har en ganska omfattande förmedlingsverksamhet och en väl inarbetad förmedlingskrets. Med hänsyn härtill ävensom och kanske främst till de försörjningssvårigheter för innehavarna, som en definitiv avveckling av verksamheten vid 1957 års utgång torde medföra, synes det mig rimligt, att den år 1954 beslutade tidsfristen för avvecklingen förlänges i enlighet med vad arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit.

Såsom framgår av det tidigare anförda finns i landet ett förmedlingsföretag, som bedrivs i bolagsform, nämligen Konsertholaget. Detta företag synes böra beredas möjlighet att upprätthålla sin verksamhet under samma tid och på samma villkor som de enskilda förmedlingsutövarna.

Med hänsyn till det anförda förordar jag, att arbetsmarknadsstyrelsen får befogenhet att, när särskilda skäl föranleder därtill, förlänga vid 1957 års utgång gällande tillstånd i samma ordning som nu gäller, dock icke längre än till den 1 januari 1963. Bestämmelserna härom synes böra utformas på motsvarande sätt som skedde när avvecklingstiden förlängdes år 1954.»

Utskottet. Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot det i propositionen framlagda lagförslaget, varigenom tiden för avveckling av sådana avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, som bedrivs i förvärvssyfte, utsträcker från den 1 januari 1958 till den 1 januari 1963, och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition,
nr 13.

Stockholm den 12 februari 1957

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel E. Svensson, fru Carlqvist, herrar Huss, Mannerskantz, fru Hamrin-Thorell och herr Nils Theodor Larsson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo, Nilsson i Göteborg*, Lundberg, fru Ewerlöf*, herr Odhe, fru Ekendahl, herr Carlsson i Bakeröd och fröken Höjer.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.